

4. STANOVISKO K ZÁMĚRU RATIFIKACE ISTANBULSKÉ ÚMLUVY

Úmluva Rady Evropy o prevenci a boji proti násilí na ženách a domácím násilí (Istanbulská úmluva)

Ozýváme se jménem velké lidské rodiny, která s veškerou pokorou a vážností přijala na sebe odpovědnost chránit Evropu, v níž se, po staletích nesvářů a prohřešků proti lidskosti, a tím také proti Bohu, zrodila ušlechtilá myšlenka Evropské unie. Zdůrazňujeme, že inspirací ideje harmonické Evropy je evropský kulturní, náboženský a humanistický odkaz. Mluvíme jménem věřících žen a mužů a dětí, pro které je duchovní rozměr, z něhož evropská civilizace po staletí čerpala, stálou a živou součástí všech rovin života. Trváme na ochraně přirozeného lidství, ochraně principu lásky, soudržnosti a dynamické harmonie. Varujeme před trendy, které stavějí na sváru, rozdělování a hrozbách a které mylně za účinnou prevenci vydávají strach z trestu, apriorní podezřívavost a ničím neohrazenou kontrolu.

Istanbulská úmluva není pro země Evropské unie ani potřebná, ani přínosná.

Všechny země EU považují dodržování lidských práv a svobod za základní charakteristiku svého státu. Jejich právní řád je v souladu s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod (*Řím 4. XI. 1950*) a ve Smlouvě o Evropské unii čteme:

„Evropská unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto hodnoty jsou společné členským státům ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů“ (*Smlouva o Evropské unii, článek 2*).

V současném trestním právu České republiky je zakotvena kriminalizace všech forem násilí, tedy brachiálního, psychického,

ekonomického i sociálního v celém rozsahu. Plný soulad požadavků Úmluvy platí i pro trestní řízení týkající se předmětu Úmluvy. Poliцейní i justiční orgány jsou si vážnosti a specifik této problematiky vědomy, patří mezi hlavní priority a při jejich procesních řešeních nedochází k systémovým nedostatkům.

Istanbulská úmluva v předloženém znění obsahuje řadu nepřijatelných, pro státy a kulturu Evropy autodestruktivních prvků. Proto vyzýváme, aby komory Parlamentu ČR odmítly ratifikovat dokument, dokud bude jeho součástí:

I. Degradování vztahu mezi mužem a ženou na antagonistické měření sil

Dokument vychází z přesvědčení, že muži v historii uplatňovali násilí s cílem podřídit si ženy, a proto je nutné každé násilí na ženě chápat genderově. Chlapci a muži jsou tu *a priori* vnímáni jako potenciální pachatelé násilí a sankce proti nim nejsou považovány za diskriminaci. V rozporu se současnými trendy se výslovně zakazují postupy vedoucí ke smíru.¹

---

1 Preambule Istanbulské úmluvy: „S vědomím, že násilí vůči ženám je projevem historicky nerovného poměru síly mezi muži a ženami, jenž vedl k nadřazenosti mužů a diskriminaci žen a bránil ženám v plném rozvoji (...). S vědomím, že násilí vůči ženám jakožto násilí genderově podmíněné má strukturální povahu a toto násilí je jedním z klíčových společenských mechanismů, jež ženám vnucují podřízené postavení vůči mužům.“

Článek 4, odst. 4: „Speciální opatření, jichž by bylo zapotřebí pro prevenci a ochranu žen před genderově podmíněným násilím, nebudou v intencích této úmluvy považována za diskriminaci.“

Článek 12, odst. 4: „Strany učiní vše nezbytné pro to, aby se každý občan, obzvláště pak muži a chlapci, aktivně zapojili do prevence všech forem násilí, jež spadají do působnosti této úmluvy.“

Článek 18, odst. 3: „Strany zajistí, že opatření učiněná v souladu s touto kapitolou budou vycházet z genderového chápání násilí vůči ženám a domáčího násilí a zaměří se na lidská práva a bezpečnost obětí.“

Článek 48, odst. 1 – „Zákaz povinných postupů alternativního řešení sporu a vynášení rozsudků v tomto duchu. Strany učiní v souvislosti s přičiny posuzovanými v souladu s touto úmluvou nezbytná legislativní i jiná opatření k zákazu povinných postupů alternativního řešení sporu, včetně mediace a smířčího řízení.“

Podobně zjednodušující obraz stál u zrodu lidstvu nebezpečných ideologií a tendenčních výkladů dějin. Zejména postkomunistické země mají úkol varovat před následky aplikování teorie třídního boje do praxe (nepřítele, vykořisťovatele bylo třeba razantně převychovat, nebo zlikvidovat).

Genderová harmonie, tedy rovnost v důstojnosti a uznání v rámci biologické i sociokulturní odlišnosti, je správný cíl, cestou k němu však není represe ani nepřátelské měření sil.

II. Třídění společnosti sobě rovných lidských bytostí na umělé kategorie

Istanbulská úmluva výrazně zasahuje do Evropské úmluvy o ochra- ně lidských práv. Vedle diskriminace na základě pohlaví se zakazu- je diskriminace na základě genderu, sexuální orientace a genderové identity. Když pomíneme obecnou nepřehlednost ve výčtu sexuálních orientací, pojem genderová identita není definován vůbec. Příslušnost k případně diskriminované skupině se ve skutečnosti opírá o subjek- tivní a v čase proměnlivé sebepojetí jednotlivce.

Je nepřijatelné, aby takový konstrukt legitimizoval kontrolování společnosti ve všech oblastech a dokonce aby umožnil kohokoliv tres- tat za to, že v dané chvíli nerozeznal genderovou identitu druhého. Je-li deklarovaným úmyslem Istanbulské úmluvy prevence proti nási- lí na ženách, musí být především jasné, kdo je tím míněn.

Je zřejmé, že některé neziskové organizace systematicky vyhledá- vají nové položky do svých seznamů diskriminovaných menšin. Lid- ská práva a svobody, stejně jako zákaz diskriminace, jsou však také právem většiny.

Tato většina ví, co je biologické pohlaví, a chápe, že určité pro- cento z nás je přitahováno stejným pohlavím. Z běžné praxe víme, co psychologové vědecky zachytili, že muži a ženy se v konkrétních životních situacích projevují v rámci bohaté škály symbolicky ozna- čované anima až animus. Tato dynamika emocí a chování se však

nemůže stát principem povinné výchovy dětí a už vůbec ne předmětem kontroly a trestního práva.²

III. Programová relativizace sdílených hodnot evropské kultury a jejich předávání dalším generacím

Člověk se může rozvinout v osobnost pouze v prostředí kultury, jejíž hodnoty přijímá, obohacuje a předává dál. Kultura je zárukou společenské soudržnosti. Člověku, který se v životě nemůže s důvěrou spolehnout, že druzí jednají podle společných kulturních vzorců, zůstává jen strach, nejistota a beznaděj.

Evropská kultura prošla vývojem, jehož výsledkem je také zásada zvýšené ochrany žen v nebezpečných situacích a všechny další formy rytířského chování vůči ženám. Extrakt společenských stereotypů, etiketa, považuje ženu za společensky výše postavenou bytost. Společným jmenovatelem všeho je úcta k nezastupitelnému biologickému poslání ženy předávat život.

Odsuzujeme výchovný koncept, který napadá přirozenou touhu člověka po nalezení bio-psycho-sociální jednoty. Ideologie, která popírá nezastupitelnou hodnotu této harmonické jednoty, ničí v člověku schopnost navazovat trvalé a bezvýhradné mezilidské vztahy. Bez nich se člověk stává osamělou a sobeckou bytostí, která nedokáže

---

2

Článek 4. Základní práva, rovnost a nediskriminace

Odst. 3: „Ustanovení této úmluvy, obzvláště pak opatření zaměřená na ochranu práv obětí, budou implementována bez diskriminace na jakémkoli základě, například pohlaví, genderu, rasy, barvy pleti, jazyka, náboženského vyznání, politického či jiného přesvědčení, národnostního či sociálního původu, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, sexuální orientace, genderové identity, věku, zdravotního stavu, invalidity, rodinného stavu, statutu migranta nebo uprchlíka či jakéhokoli jiného postavení.“

Srov. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, Řím 4. XI. 1950

Článek 14. Zákaz diskriminace

„Užívání práv a svobod přiznaných touto Úmluvou musí být zajištěno bez diskriminace založené na jakémkoli důvodu, jako je pohlaví, rasa, barva pleti, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, národnostní nebo sociální původ, příslušnost k národnostní menšině, majetek, rod nebo jiné postavení.“

vytvořit zázemí pro další generaci, a představuje snadnou oběť sil totality a zvěle.³

V Praze dne 7. června 2018

Za Církev římskokatolickou:

kardinál Dominik Duka, OP, předseda České biskupské konference

Za Církev řeckokatolickou: *Mons. Ladislav Hučko, apoštolský exarcha*

Za Jednotu bratrskou:

Rt. Rev. ThMgr. Jan Klas, biskup Jednoty bratrské

Za Církev adventistů sedmého dne: *Mikuláš Pavlík, předseda unie*

Za Evangelickou církev metodistickou v ČR:

Petr Procházka, superintendent

Za Slezskou církev evangelickou a. v.: *Tomáš Tyrlík, biskup SCEAV*

Za Církev bratrskou: *David Novák, předseda Rady Církve bratrské*

Dne 16. listopadu 2018 doplněn podpis:

Za Pravoslavnou církev v českých zemích:

J. V. Michal, arcibiskup pražský a českých zemí

---

3 Článek 12, odst. 1: „Strany podniknou nezbytná opatření pro podporu sociálních a kulturních vzorců chování žen a mužů s cílem vymýtit předsudky, zvyky, tradice a další praktiky, jež jsou založeny na předpokladu podřízenosti ženy anebo na stereotypním pojmání rolí žen a mužů.“

Článek 12, odst. 2: „Strany učiní nezbytná legislativní i jiná opatření s cílem prevence veškerých forem násilí spadajících do působnosti této úmluvy jak ze strany fyzických, tak právnických osob.“

Článek 14, odst. 1: „Tam, kde to bude vhodné, podniknou strany kroky k tomu, aby ve formálních osnovách na všech úrovních vzdělávání existoval materiál k tématům, jako je rovnoprávnost žen a mužů, nestereotypní genderové role, vzájemný respekt, nenásilné řešení konfliktů v mezilidských vztazích, genderově podmíněné násilí vůči ženám a právo na osobní integritu, to vše uzpůsobeno rozvíjejícím se schopnostem žáků.“

Článek 14, odst. 2: „Strany učiní vše nezbytné pro podporu zásad stanovených v odstavci 1 v neformálních vzdělávacích zařízeních a také v zařízeních sportovních, kulturních a volnočasových a v médiích.“